

VEILEDNING FOR SKOLENE VÅREN 2024

KLAGE PÅ STANDPUNKTKARAKTERER I FAG I GRUNNSKOLEN

Saksbehandlingsregler og krav til faglærers begrunnelse

Lese
Engelsk
Norsk
Kroppsøvning
Koke
Løpe

Skrive
Tysk
Programmere
Språkfag
Syng
Steke

Regne
Tegne
Umbraco
Klatre
Brodere
Kunst og håndverk

Musikk
KRLE
Fransk
Svømme
Matematikk
Mat og helse

Samfunnsfag
Spansk
Utdanningsvalg
Valgfag
Sy

Øversette
Nynorsk
Bake

Innhold

Innledende ord	3
Kort om klagerett, klageform og saksgang	3
Saksbehandlingsregler for standpunktklager	3
Reglene om fastsetting av standpunktkarakter i forskriften kapittel 3.....	4
Nærmere om innholdet i faglærers begrunnelse	4
Rektors ansvar	5
Statsforvalterens klagebehandling og skolens oppfølging	6
Hva Statsforvalteren tar stilling til i klagebehandlingen.....	6
Når Statsforvalteren opprettholder karakteren	6
Når Statsforvalteren opphever karakteren.....	6

Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og ha evne til kritisk tenking. Det betyr at læreren må legge til rette for varierte måter for eleven å vise sin kompetanse på.

Innledende ord

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har utarbeidet denne veilederen basert på tilsvarende veileder fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Denne veiledningen fra Statsforvalteren er først og fremst ment som en hjelp for faglærer og rektor i arbeidet med klager på standpunktvurdering i fag. Veiledningen kan også være nyttig for elever og foresatte som ønsker informasjon om hvordan skolene behandler slike klager.

Kort om klagerett, klageform og saksgang

En standpunkt karakter er et enkeltvedtak¹, som blant annet betyr at det er klagerett. Foresatte til elever under 18 år har en selvstendig klagerett.

- Skolen skal opplyse elever og foresatte om klageretten, klagefrist og hva klagen skal inneholde
- Klagefristen er 10 dager etter at karakteren er gjort kjent for eleven
- Dersom eleven selv klager og er under 15 år, må foresatte samtykke til klagen²
- Klagen må være skriftlig og sendes til skolen
- Skolen sender klagen til Statsforvalteren, sammen med faglærers begrunnelse for karakteren og en uttalelse fra rektor om skolens saksbehandling
- Skolen skal gi klager kopi av dokumentasjon skolen sender til Statsforvalteren

Skolen skal vurdere om *vilkårene for å behandle klagen er oppfylt*. Er vilkårene ikke oppfylt, skal skolen *avvise klagen*.

En avgjørelse om å avvise klagen er også et enkeltvedtak som eleven har rett til å klage på. Slike klager behandles av Statsforvalteren, som da tar stilling til om skolens vurdering var riktig.

Saksbehandlingsregler for standpunktklager

Skolen skal forholde seg til to sett saksbehandlingsregler når den behandler standpunktklager:

- De generelle saksbehandlingsreglene som følger av forvaltningsloven
- De spesifikke saksbehandlingsreglene for vurdering som følger av forskrift til opplæringsloven kapittel 5. Her finner vi blant annet reglene om klagerett, klagefrist og saksgang
- Dersom eleven ber om begrunnelse, skal hen få det. Ny klagefrist blir i slike tilfeller 10 dager etter at begrunnelsen er gitt
- Faglærer må gi en skriftlig begrunnelse når eleven klager på karakteren
- Klageinstansen skal bare ta stilling til om reglene for å sette standpunkt karakter er fulgt

[I forskriften § 5-12 finner vi regler for klager på standpunkt karakterer](#)

---

¹ Jf. Forvaltningsloven § 2

² Forskrift til opplæringsloven § 5-2

Reglene om fastsetting av standpunktkarakter i forskriften kapittel 3

Faglærer bruker sitt faglige skjønn når hen setter standpunktkarakter. Forskrift til opplæringsloven kapittel 3 setter likevel opp noen rammer for vurderingen. Følgende bestemmelser i kapitlet gjelder vurdering og fastsettelse av standpunktkarakterer:

§ 3-3 Vurdering i fag

- Eleven skal vurderes opp mot kompetansemålene i læreplanen
- Kompetansemålene skal forstås i lys av teksten om faget i læreplanen
- Faglærer skal ikke trekke inn forhold som ikke relevante for vurderingen, slik som innsats, fravær og orden og oppførsel
- Innsats er vanligvis ikke en del av vurderingsgrunnlaget. Unntaket er fag der innsats inngår i kompetansemålene.

§ 3-14 Sluttvurdering i fag

- Sluttvurderinger skal gi informasjon om kompetansen til eleven ved avslutningen av opplæringa
- Standpunktkarakterer og eksamenskarakterer er sluttvurderinger

§ 3-15 Standpunktkarakterer i fag

- Standpunktkarakteren skal være et uttrykk for den samla kompetansen eleven har i faget ved avslutningen av opplæringa
- Eleven skal gjøres kjent med hva faglæreren har lagt vekt på når hen satte standpunktkarakteren
- Eleven skal ha fått muligheten til å vise kompetansen sin på flere og varierte måter
- Kompetansen som eleven har vist i løpet av opplæringa, er en del av vurderingen når standpunktkarakteren skal fastsettes

Nærmere om innholdet i faglærers begrunnelse

Faglærer skal altså gi en skriftlig begrunnelse som gjør rede for hvordan hen har vurdert elevens kompetanse.

Når Statsforvalteren behandler saken, ser vi på om begrunnelsen viser at skolen har overholdt reglene for å fastsette standpunktkarakteren i fag i forskriften til opplæringsloven (kap. 3). Begrunnelsen må derfor være utformet slik at Statsforvalteren kan se om skolen har fulgt regelverket. Dette innebærer blant annet at:

- Begrunnelsen må vise at eleven har blitt vurdert opp mot kompetansemålene i læreplanen. Kompetansemålene skal forstås i lys av teksten Om faget.

- Elevens kompetanse kan ikke vurderes på grunnlag av noen *utvalgte* kompetansemål. Det er elevens *samlede kompetanse* ved avslutningen av opplæringa som skal ha blitt vurdert. Dette betyr at faglærer beskriver elevens kompetanse og bruker eksempler som samlet dekker kompetansemålene i faget (ikke utsjekk, men samlet vurdering).
- Eleven skal ha fått vite hva læreren har lagt vekt på når karakteren ble bestemt. Her må skolen ha et system som sikrer at eleven får slik informasjon. Eleven skal vite hvorfor karakteren blir som den blir.
- Eleven skal ha fått muligheten til å vise kompetanse på flere og varierte måter. En standpunktkarakter fastsatt på én prøve vil normalt ikke være tilstrekkelig for å vurdere elevens samlede kompetanse. Standpunktkarakteren skal heller ikke være et matematisk gjennomsnitt av karakterer gitt i opplæringsperioden.
- Kompetanse som eleven har vist i løpet av opplæringa, er en del av vurderingene når standpunktkarakteren skal fastsettes. Læreren må imidlertid vurdere i hvilken grad den kompetansen eleven har vist underveis, gir relevant informasjon om kompetansen til eleven ved avslutningen av opplæringen.
- Faglærer skal ikke ha tatt utenforliggende hensyn når hen satte karakteren. Eksempler på utenforliggende hensyn kan være forutsetningene til eleven, fravær, manglende innleveringer og deltakelse. Vær oppmerksom på at innsats er et utenforliggende hensyn, med mindre det følger av læreplanen at innsatsen skal vurderes.

Faglærer må begrunne vurderingen som er gjort ved å vise til konkrete eksempler på elevens kompetanse. Beskrivelser på en tredelt skala som for eksempel *lav*, *middels* eller *høy*, skal alltid suppleres med individuelle og konkrete beskrivelser av elevens kompetanse.

Fagene har kjennetegn på måloppnåelse/vurderingskriterier³. Dersom faglærer velger å omtale slike kriterier i begrunnelsen for karakteren, må beskrivelsene likevel være knyttet til eleven og til målene i faget. Kjennetegn er kun utformet som en støtte for lærer i vurderingsarbeidet.

Rektors ansvar

Rektor skal benytte Statsforvalterens digitale skjema for å sende over klagen, se [Klage på standpunktkarakter i grunnskolen - sf \(skjema.no\)](#)

---

³ Utdanningsdirektoratet har utarbeidet slike kjennetegn for fellesfagene i grunnskolen

Når klagesaken sendes over til Statsforvalteren, skal rektor:

- Kvalitetssikre faglærers begrunnelse og sørge for at denne er i samsvar med reglene for å sette standpunktkarakterer
- Kommentere argumentene fra klager der dette er nødvendig
- Bekrefte at eleven har blitt hørt i tilfellene der foresatte klager på vegne av eleven, jf. barnekonvensjonen art. 12
- Bekrefte at foresatte har samtykket dersom eleven er under 15 år og klager selv
- Beskrive skolens prosedyrer for å sette standpunktkarakterer, herunder tidspunkt for når den påklagde standpunktkarakteren er fastsatt
- Sikre at klagers adresse kommer frem i oversendelsen

Statsforvalterens klagebehandling og skolens oppfølging

Hva Statsforvalteren tar stilling til i klagebehandlingen

Statsforvalteren tar bare stilling til om skolen har fulgt reglene for fastsettelse av standpunktkarakter i forskriften kapittel 3. Vi tar *ikke* stilling til om karakteren gjenspeiler elevens faglige nivå.

Når Statsforvalteren opprettholder karakteren

Dersom vi kommer til at skolen har fulgt reglene for sluttvurdering i forskriften, får klager ikke medhold. Vi opprettholder da skolens karaktervedtak. Statsforvalterens avgjørelse er endelig. Dette innebærer at eleven ikke kan klage på avgjørelsen.

Når Statsforvalteren opphever karakteren

- Vi opphever karaktervedtaket dersom vi kommer til at skolen ikke har fulgt regelverket, eller vi *er i tvil om* skolen har fulgt regelverket
- Vi setter ikke ny karakter, men sender saken tilbake til skolen. Rektor og faglærer gjør en ny vurdering. Det er rektor som setter den nye karakteren
- Skolen må begrunne avgjørelsen og legge vekt på de forholdene som gjorde at skolens opprinnelige karaktervedtak ble opphevet
- Skolen må sende klager det nye karaktervedtaket med begrunnelse. Statsforvalteren skal ha kopi
- Skolens nye karaktervedtak er endelig. Dette innebærer at eleven ikke kan klage på nytt

Besøk Utdanningsdirektoratets nettsider for å lese mer om standpunktkarakterer <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/sluttvurdering/standpunktvurdering/>